

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 18 Febr. 1881, kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel. (1:a U. A.)

Beträffande de i afseende å femte hufvudtiteln eller anslagen till sjöförsvaret vid innevarande riksmöte ifrågakomna ändringar får Utskottet här nedan afgifva yttrande:

Aflöning för flottans corpser och stater.

1:o. Härvid har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte *dels* Ang. medel för genomförande af flottans lönerreglering. medgifva, att, utöfver de afgifter för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Møre härad af Kalmar län, hvilka enligt 1876 års Riksdags beslut anvisats för genomförande af lönerregleringen för flottan, jemväl öfriga under år 1882 inflytande dylika afgifter finge för lönerregleringens behof under sistnämnda år användas; *dels ock* i öfrigt, för lönerregleringens genomförande under år 1882, för samma år anvisa ett anslag af 50,000 kronor å extra stat, att gemensamt med anslaget till aflöning för flottans corpser och stater redovisas. [1]*

Då utaf hvad i statsrådsprotokollet meddelats framgår, att ifrågavarande medel fortfarande äro för tillämpning af den utaf Riksdagen fastställda lönerreglering för flottan behöfliga, tillstyrker Utskottet,

* Denna nummer motsvarar den nummer, hvarunder detta ärende i statsverkspropositionen förekommer.

a) att Riksdagen må bifalla Kongl. Maj:ts framställning angående disposition af omförmälda under år 1882 inflytande vakansafgifter; och

b) att Riksdagen derutöfver må, för löneregleringens genomförande under år 1882, för samma år anvisa ett extra anslag af 50,000 kronor att gemensamt med anslaget till aflöning åt flottans corpser och stater redovisas.

Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna.

Ang. användandet af uppkommande besparingar å anslaget.
[2]

2:o. I anledning af gjord anmälan om uppkommen brist å detta i riksstaten såsom »förslagsanslag, högst» upptagna anslag föreslog Kongl. Maj:t 1880 års Riksdag att förändra detsamma till reservationsanslag, med hemställen tillika att af möjligen uppkommande besparingar å detta anslag finge betäckas så väl den för år 1878 balanserade bristen derå, som ock de brister, hvilka uppstått eller komme att å samma anslag uppstå för åren 1879 och 1880.

Riksdagen beslöt emellertid, att anslaget skulle, till oförändradt belopp, 282,000 kronor, fortfarande såsom »förslagsanslag, högst» i riksstaten upptagas, men medgaf, att den besparing, som under år 1881 kunde å detsamma beredas, finge af Kongl. Maj:t disponeras till godtgörande af eller afbetalning å den brist, som å samma anslag förut kunde hafva uppkommit.

Med åberopande af detta Riksdagens beslut hade nu, enligt hvad i statsrådsprotokollet (sid. 4) meddelats, Marinförvaltningen anmärkt, att det icke vore antagligt att genom Riksdagens sålunda lemnade medgifvande hela den vid 1879 års slut å anslaget balanserade bristen, 65,219 kronor 86 öre, komme att blifva betäckt, helst det vore möjligt att 1880 års enahanda anslag äfven visade sig otillräckligt; och har Kongl. Maj:t derföre äskat Riksdagens medgifvande, att den besparing, som under år 1882 kunde å anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna beredas, måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande till godtgörande af eller afbetalning å den brist, som å samma anslag förut kunde hafva uppkommit.

Då således de förhållanden, som föranledde förra Riksdagens beslut, ännu kvarstå, hemställer Utskottet,

att Riksdagen må bifalla hvad Kongl. Maj:t i förvarande hänseende behagat föreslå.

Båtsmansindelningen.

3:o. Under åberopande af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 April 1872, angående försättande på vakans tills vidare af en del utaf båtsmanshället i Blekinge län och Södra Möre härad i Kalmar län, samt Kongl. Maj:ts nådiga bref i samma ämne den 10 påföljde Maj har Herr *Jonas Jonasson* i Gullaboås uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 43) föreslagit, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i nåder medgifva, att vakansnumren i Blekinge län och Södra Möre härad i Kalmar län finge efter vakanstidens förlopp fortfarande under tio år eller tills vidare vara befriade från rustning mot erläggande af stadgad vakansafgift.

Ang. framställning om fortsatt vakanssättning af båtsmanshället i Blekinge och Södra Möre.

Riksdagens af motionären åberopade skrifvelse innehåller emellertid den bestämelse, att på Kongl. Maj:t måtte bero att antingen medgifva, det vakant nummer finge efter vakanstidens förlopp fortfarande under ytterligare 10 år vara befriadt från effektiv rustning på de af Riksdagen angifna vilkor eller anbefalla uppsättandet af båtsman för detsamma; och då sålunda på Kongl. Maj:t ankommer att låta de i fråga varande vakanskontrakten förnyas, torde en underdånig framställning i det af motionären angifna syfte så mycket mindre kunna anses behöflig, som de inflytande vakansafgifterna, på sätt ofvan omförmälts, fortfarande äro för genomförande af den fastställda löneregleringen vid flottan behöfliga. Utskottet hemställer alltså,

att Herr *Jonas Jonassons* förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Flottans nybyggnad och underhåll.

4:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 160, har Herr *A. P. Lind* föreslagit, att reservationsanslaget till »flottans nybyggnad och underhåll», nu utgörande 1,078,800 kronor, måtte till 1,000,000 kronor nedsättas.

Ang. väckt fråga om nedsättning i flottans nybyggnadsanslag.

Enligt Utskottet tillhandakommen redogörelse för fördelningen af i fråga varande anslag har detsamma årligen blifvit till fulla beloppet af Kongl. Maj:t disponerad för de särskilda behof, hvilka Kongl. Maj:t ansett dermed böra fyllas; i följd hvaraf och då Kongl. Maj:t ansett sig böra till fartygsbyggnad vid flottan begära anvisande af extra anslag, vid

hvilket förhållande någon nedsättning i det ordinarie anslaget ej synes böra ega rum, Utskottet hemställer,

att Herr A. P. Linds förevarande yrkande må af Riksdagen lemnas utan afseende.

Sjökrigsskolan.

Ang. löneför-
bättring för en
del lärare vid
Sjökrigs-
skolan.
[3]

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte medgifva, att, derest tillgångar till förbättrande af aflöningen för en del af lärarne vid sjökrigsskolan blefve genom förhöjning af afgifterna för lärjungarne be-
redd, sådan förbättring måtte tills vidare, och intill dess slutlig reglering af sjökrigsskolans stat kunde varda af Kongl. Maj:t med Riksdagen fast-
ställd, kunna, inom ett belopp af 8,000 kronor årligen, i fråga varande lärare, efter Kongl. Maj:ts pröfning, tilldelas.

Det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för skolan, till hvars genomförande det nu begärda fyllnadsbeloppet vore erforderligt, är, hvad lektorerna beträffar, grundadt på en jemförelse med de förmåner, som åtnjutas af deras vederlikar vid de allmänna läroverken i Stockholm, och innefattar i afseende å öfrige lärare en efter nu varande förhållanden nödig ansedd förändring i deras arfvoden.

Då frågan om införande vid de allmänna läroverken af terminsafgift till bidrag i lärarnes aflöning ännu ej varit föremål för pröfning, skulle Utskottet hafva tvekat att i större eller mindre mån tillstyrka Kongl. Maj:ts förevarande förslag, om ej förhållandena i afseende å sjökrigsskolan i flera hänseenden vore olika dem vid elementarläroverken. Så är i statsrådsprotokollet (sid. 9) erinradt, att en yngling, som för att egna sig åt flottans tjänst fullständigt genomgått sjökrigsskolan, kunde dermed anses hafva afslutat sin egentliga uppfostran och erhöles såsom officer aflöning eller åtminstone ersättning för tjänstgöring, och detta vid en ålder, då de af hans jemnåriga, som efter aflagd maturitetsexamen fortsätta sina studier vid universitetet, ännu hade en flerårig kurs, innan de blefve behöriga att söka inträde i statens tjänst; att, vid jemförelse emellan kostnaderna för utbildningen till officer vid armén med dem för genomgåendet af sjökrigsskolan, sistnämnde kurs vore billigare; samt att hvad som mer än något annat syntes tala för befogenheten af en högre afgift vid sjökrigsskolan, vore den omständighet, att denna skolas elever under fyra och en half månaders sjöexpedition årligen åtnjöte fri kost, en ekonomisk förmån, som väl ej kunde beräknas lägre än till omkring 180 kronor; och har på grund häraf Kongl. Maj:t ansett en afgift kunna

åläggas lärjungarne till belopp af 75 kronor för hvarje halfår, då, under antagande att antalet kadetter fortfarande blefve omkring 60 samt af dem ett antal af 5 finge friplatser, komme att inflyta ett belopp af 8,250 kronor årligen. I denna afgift skulle likväl inbegripas den afgift af 30 kronor för hvarje läsår, som, på grund af bestämmelsen i 54 § af gällande stadga, af kadett erlägges såsom bidrag till bestridande af kostnaden för åskådnings- och annan allmän undervisningsmateriel, instrument m. m., hvilken afgift nu ingår i skolans expensmedel och redovisas gemensamt med dessa.

Beträffande lärarnes behof af löneförhöjning är hufvudsakligen anfördt, att, då beloppet af lärarnes nu varande aflöning vore grundadt på beräkning af visst arvode för undervisningstimme, deraf borde vara en följd, att jemkning i undervisningens anordnande och lärotimmarnes fördelning jemväl föranledde motsvarande förändring i deras lönevillkor, hvilket likväl icke egt rum, utan hade, exempelvis, lärarne i franska och i engelska språken, i matematik och i historia fått sig ålagdt en undervisningstid, som med tre till sju timmar i veckan öfverskrede det antal undervisningstimmar, hvarefter aflöningen varit beräknad; att för lektorerna numera fordras kompetens till dylik tjenst vid allmänna läroverken; att den högsta föreskrifna undervisningstiden, för år räknad, vore för en lektor vid de allmänna läroverken 704 timmar och för en lektor vid sjökrigsskolan 672 timmar, hvartill komme, att sjökrigsskolans lektorer under läsårets sista månad, till följd af då pågående tentamina, vore upptagna i skolan långt flera timmar än den för öfriga delen af läsåret gällande läsordning angåfve.

Med hänseende till hvad sålunda förekommit har Utskottet ansett sig böra Kongl. Maj:ts förslag understödja, dervid dock dels löneförbättringen synts böra till ett mindre belopp inskränkas, dels, med hänseende till den ej obetydliga höjningen i terminsafgiften, antalet af dem, som skulle kunna såsom mindre bemedlade erhålla befrielse från densamma, synts böra höjas utöfver hvad enligt statsrådsprotokollet blifvit i fråga satt eller 5 af 60 elever.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen må Kongl. Maj:ts förevarande framsättning på det sätt bifalla, att Riksdagen medgifver, att, derest tillgångar till förbättrande af aflöningen för en del af lärarne vid sjökrigsskolan blifva beredda genom höjning af lärjungarnes afgifter till högst 75 kronor för termin — dervid dock befrielse från afgiften må kunna mindre bemedlade elever intill en fjerdedel af

hela antalet förunnas — sådan förbättring må tills vidare och intill dess slutlig reglering af sjökrigsskolans stat kan varda af Kongl. Maj:t med Riksdagen faststald, kunna, inom ett belopp af 4,500 kronor årligen, i fråga varande lärare, efter Kongl. Maj:ts pröfning, tilldelas.

Sjömätningar och Sjökartekontorets verksamhet.

Ang. nedsättning i sjökarteverkets anslag.

6:o. I detta reservationsanslag har uti en inom Första Kammaren väckt motion (N:o 2) friherre *R. Klinckowström* yrkat nedsättning från nu varande beloppet 60,000 kronor till 50,000 kronor, i sammanhang hvarmed anslaget borde upphöra att vara reservationsanslag.

Förevarande anslag uppfördes vid 1869 års riksdag såsom ersättning för det bidrag sjökarteverket förut erhållit från handels- och sjöfartsfonden, hvars anslag då indrogs, och redan deruti läge ett skäl att nu ej godtyckligt rubba anslaget; men dessutom synas just de af motionären åberopade förhållanden antyda, att anslaget ingalunda är för stort, samt att, om reservationerna stundom stiga till betydliga belopp, detta är föranledt deraf, att vederbörande för att kunna möta en väntad större utgift nödgas under ett eller flera år inskränka de vanliga utgifterna till det minsta möjliga. Då motionären sålunda anfört, att de på anslaget uppkomna reservationer utgjort vid slutet af år

1871.....	45,330 kronor,
1872.....	27,695 »
1873.....	52,805 »
1874.....	15,576 »
etc.,	

så synes deraf endast framgå, att anslagets natur af reservationsanslag varit med hänseende till beskaffenheten af de behof, som dermed skolat fyllas, särdeles lämplig. Särskildt vill Utskottet omförmåla, att kostnaderna för den åt sjökartekontoret på Skeppsholmen uppförda byggnad, 51,000 kronor, skulle, jemlikt Kongl. Brevet den 23 September 1870, af besparingar å sjökarteverkets medel gäldas. Dessutom måste å anslaget alltid uppkomma reservationer, enär inflytande försäljningsmedel för kartor och böcker, 10,000 å 12,000 kronor årligen, svårligen kunna förrän under följande året disponeras.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer Utskottet,
att Friherre R. Klinckowströms förevarande yr-
kande må af Riksdagen lemnas utan afscende.

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna.

7:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att det till lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna uppförda penningeanslag måtte upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af titeln »fyr- och båkmedel» beräknats, eller 1,100,000 kronor, och följaktligen anslaget, med inberäkning af deri ingående friheter och ersättningar, uppföras med 1,100,409 kronor, eller 100,000 kronor högre belopp än det i nu gällande riksstat upptagna, hvarvid Kongl. Maj:t tillika förutsatt, att de å nämnda inkomstitel uppkommande öfverskott fortfarande finge, såsom hittills, användas för de med anslaget afsedda ändamål.

Ang. anslaget
till lots- och
fyrinrättningen
m. m.
[4]

Deremot har Friherre R. Klinckowström uti förr berörda motion (N:o 2) föreslagit, att förevarande anslag måtte i 1882 års riksstat ned sättas till 800,000 kronor och derjemte upphöra att vara reservationsanslag, dervid motionären såsom skäl för sitt yrkande åberopat de stora reservationer, som å anslaget uppkommit, utgörande för det sista år motionären angifvit, eller år 1878, 453,663 kronor 26 öre.

Härvid har Utskottet ansett sig endast böra framhålla, att, enär utgifterna å detta anslag städse öfverskridit inkomsterna, behållningarne å detsamma ej varit reservationer i egentlig mening, utan uppkommit genom öfverskott å inkomstiteln »fyr- och båkmedel», och då dessa öfverskott först efter rikshufvudbokens afslutande blifvit till beloppet kända, torde det finnas helt naturligt, att betydliga behållningar hopat sig, innan de kunnat af styrelsen användas.

Vid sådant förhållande och då Utskottet vid Kongl. Maj:ts förr berörda förslag ej haft anledning till erinran, hemställer Utskottet,
att, med afslag å Friherre R. Klinckowströms omför-
mällda yrkande, Riksdagen må bifalla hvad Kongl.
Maj:t i förevarande hänseende behagat föreslå.

Öfriga ordinarie anslag.

8:o. Beträffande öfriga under hufvudtiteln förekommande ordinarie anslag har Kongl. Maj:t icke äskat någon ändring, hvaremot Friherre

Ang. öfriga
ordinarie
anslag.

R. Klinckowström uti ofta berörda motion (N:o 2) föreslagit, att de flesta å femte hufvudtiteln uppförda reservations- och förslagsanslag måtte till bestämda anslag ändras.

Utskottet, som i afseende å detta motionärens förslag tillåter sig hänvisa till hvad Utskottet i enahanda fråga under andra hufvudtiteln yttrat, hemställer:

- a) att Friherre R. Klinckowströms omförmälda yrkande må af Riksdagen lemnas utan afseende; och
- b) att öfriga under femte hufvudtiteln förekommande ordinarie anslag, deri ändring här ofvan ej blifvit tillstyrkt, må till enahanda belopp, som vid nästlidet års riksdag bestämdes, och med oförändrad natur i riksstaten upptagas.

Med afseende å de för sjöförsvaret erforderliga tillfälliga eller *extra anslag*, utöfver hvad under första punkten här ofvan omförmäلتs, äro följande framställningar gjorda.

Ang. anslag för sjöbefästningarna vid Karlskrona. [5] 9:o. Till komplettering af sjöbefästningarnas vid Karlskrona inventarier m. m. begärde Kongl. Maj:t vid sistlidne riksdag ett belopp af 96,000 kronor, men Riksdagen, som ansåg kostnaden för i fråga varande komplettering kunna på flera år fördelas, beviljade då endast 48,000 kronor; och har Kongl. Maj:t nu till berörda ändamål äskat för år 1882 enahanda belopp; hemställande Utskottet,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts nådiga framställning, må för fortsatt komplettering af sjöbefästningarnas vid Karlskrona inventarier m. m. anvisas för 1882 ett extra anslag å 48,000 kronor.

Ang. anslag till en svängbro å varfvet i Karlskrona. [6] 10:o. Likaledes i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t äskat och med hänvisande till hvad rörande denna anslagsfråga finnes i statsrådsprotokollet (pag. 15) anfördt, får Utskottet, jemte förmälan, att Herr A. P. Lind i sin förberörda motion å anslaget yrkat afslag, hemställa,

att, utan afseende å Herr A. P. Linds omförmälda yrkande, Riksdagen må till en *svängbro af jern å varfvet i Karlskrona* anvisa på extra stat för år 1882 ett belopp af 48,100 kronor.

11:o. Efter derom af vederbörande gjorda förnyade framställningar har Kongl. Maj:t föreslagit, att till påbyggnad af *exercishuset vid Stockholms station* och uppförande af en tillbyggnad till detsamma måtte på extra stat för år 1882 anvisas ett belopp af 24,500 kronor.

Ang. anslag
för exercis-
huset vid
Stockholms
station.
[7]

Herr *Jonas Jonasson* i Gullaboås och Herr *A. P. Lind* hafva deremot (i motionerna N:is 117 och 160) yrkat, att nämnda anslag icke måtte af Riksdagen beviljas.

Hvad uti statsrådsprotokollet (sid. 16—18) finnes i ämnet anfördt har emellertid syntts Utskottet ådagalägga, att en ändring af den nu beagnade exercislokalen, särdeles med hänseende till den ökade manskapsstyrka, som nu derstädes skall öfvas, svårligen kan längre uppskjutas; och då den för arbetets utförande beräknade summa, hvars tillräcklighet för ändamålet Utskottet förutsätter, ej kan anses betydlig i jämförelse med de fördelar, som dermed skulle vinnas, har Utskottet ej tvekat att tillstyrka,

att, med afslag å Herrar *Jonas Jonassons* och *A. P. Linds* i fråga varande yrkande, Riksdagen må till påbyggnad af *exercishuset vid Stockholms station* m. m. anvisa för år 1882 ett extra anslag af 24,500 kronor.

12:o. Till *artillerimateriel* har Kongl. Maj:t åskat ett extra anslag af 241,000 kronor, afsedt att användas enligt följande beräkning, nemligen:

Ang. anslag
till artilleri-
materiel.
[8]

6 st. 15 cm. kanoner af martinsmetall, deraf en för kanonbåten Edda	Kr. 75,000: —
7 » lavetter till 16 cm. kanoner för fästningen Kungsholmen	» 49,000: —
1 » lavett för Eddas 15 cm. kanon	» 8,000: —
Artilleriinventarier	» 8,000: —
3 st. kulsprutor med lavetter och ammunition	» 21,000: —
150 st. projektiler för Eddas 27 cm. kanoner	» 18,000: —
1,200 st. projektiler för 15 cm. kanoner	» 36,000: —
200 » projektiler för 12 cm. kanoner	» 3,600: —
Besigtning och transporter	» 2,400: —
Komplettering af skräfförrådet	» 20,000: —

tillsammans kronor 241,000: —,

varande 5 stycken 15 cm. kanoner afsedda att utbytas mot nu å några af flottans fartyg befintliga 16 cm. kanoner af äldre modell, hvilka deremot skulle tilldelas sjöfästningarna.

Uti nyss omförmälda motioner hafva Herrar *Jonas Jonasson* i Gulla-

boås och A. P. Lind yrkat, att i fråga varande anslag icke måtte af Riksdagen beviljas.

För Utskottet vill det synas, som skulle anskaffningen för flottan af artillerimateriel, därför Marinförvaltningen i skrifvelse af den 30 September nästlidet år beräknat anslagsbehovet till 678,300 kronor, icke lämpligen kunna inskränkas under det nu af Kongl. Maj:t äskade beloppet, hvadan Utskottet hemställer,

att, med afslag å Herrar Jonas Jonassons och A. P. Linds berörda yrkanden, Riksdagen må till artillerimateriel anvisa för år 1882 ett extra anslag af 241,000 kronor.

Ang. anslag
till omarbet-
ning af krut.
[9]

13:o. Enär af tjenligt krut till kanoner af nyare konstruktion förefunnes, utöfver befintlig tillgång, en brist af omkring 9,400 centner, hvar emot af vanligt styckekrut funnes ett öfverskott af omkring 7,000 centner, som för mindre kostnad, än hälften af hvad nytt krut betingade, kunde omarbetas till grofkornigt af dimensioner, lämpade efter de olika kanonslagen, har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att, till afhjelpande af det oafvisligaste behovet genom *omarbetning* för flottans räkning af 2,000 centner äldre styckekrut till grofkornigt, för ändamålet anvisa för år 1882 ett extra anslag af 60,000 kronor; hemställande Utskottet,

att, med bifall till denna nådiga framställning, Riksdagen må till omarbetning af krut anvisa för år 1882 ett extra anslag af 60,000 kronor.

Ang. anslag
till min-
väsendet.
[10]

14:o. Till *minväsendet* har Kongl. Maj:t äskat ett belopp, som för jemnande af slutsumman å de extra anslagen utförts med 158,528 kronor 70 öre.

Uti statsrådsprotokollet (sid. 23) finnes närmare redogjordt för de särskilda anslagsbehof, hvilka vederbörande departementschef ansett företrädesvis böra med det äskade beloppet tillgodoses; och med hänvisning till denna redogörelse hemställer Utskottet,

att till minväsendet må för år 1882 anvisas ett extra anslag af 158,528 kronor 70 öre, dock med iakttagande af den jemkning i anslagets belopp, som för jemnande af de extra anslagens slutsiffra kan finnas behöflig.

15:o. Uti statsrådsprotokollet (sid. 24 och 25) är i fråga om be-
 hofvet af anslag till krigsfartygsmateriel hufvudsakligen anfördt, huru
 som i ett den 28 Juni nästlidet år afgifvet underdånigt betänkande med
 förslag till fartygscerter för flottan dertill förordnade komiterade, bland
 sådana fartyg, hvilka, med hänsyn till rikets tillgångar och sjökrigsveten-
 skapens nu varande ståndpunkt, syntes bäst främja vår flottas uppgift att
 till kusternas försvar uppträda mot fiendtliga anfall, hvarhelst dessa mot
 oss försöktes, jemväl framställt en uti betänkandet med bokstafven A be-
 tecknad pansarbåtstyp, afsedd att med fördel kunna sättas i stället för
 så väl den ena som den andra af de typer för pansarklädda fartyg vi
 nu ega. Otvifvelaktigt syntes ock den i fråga varande af komitén förelag-
 na pansarbåten A, hvilken vore att betrakta blott såsom en utveck-
 lingsform af den redan hos oss sedan 15 år tillbaka antagna monitors-
 typen, bättre än denna sin numera i mycket föråldrade föregångare och
 urbild och bättre än våra under de senare åren tillkomna, helt och
 hållet opansrade kanonbåtar kunna fylla de maktpåliggande uppgifterna
 att utestänga fiendtliga flottor från rikets viktigaste hamnar, försvåra
 fiendtliga härmassors landsättande på våra kuster och oroa en möjligen
 landstigen fiendes förbindelse med eget land. Äfven för stridsfälten inom
 skärgården egnade han sig bättre än våra nu varande pansarbåtar. Här-
 till komme dessutom det stora företräde han, på sätt jemväl af komi-
 terade framhållits, egde deruti, »att han till sin verksamhet icke är
 bunden af vissa på förhand bestämda försvarsställningar, hvilka tilläffen-
 tyrs aldrig blifva anfallna, utan kan obehindradt och hastigt flytta sig
 från ett försvarsområde till ett annat, dit omständigheternas kraf för
 tillfället må angelägnast kalla honom, ett företräde, hvilket torde böra
 tillmätas så mycket större betydelse, som, oafsedt den beaktansvärda om-
 ständigheten, att vi uti besittningen af den i hjertat af Östersjön be-
 lägna ön Gotland hafva ett högst maktpåliggande intresse att bevaka
 och försvåra, ensamt vårt fastlands, vid pass 270 geografiska mil långa
 och till mer än en tredjedel alldeles öppna kuststräcka erbjuder ett
 snart sagdt obegränsadt antal anfalls- och landstigningspunkter».

I betraktande af hvad sålunda och i öfrigt anförts, rörande lämplig-
 heten och behofvet för vår flotta af en sådan pansarbåtstyp som den,
 hvilken, betecknad med bokstafven A, blifvit af komiterade föreslagen,
 hade departementschefen, utan att vilja förringa det värde de äldre far-
 tygen, hvar i sin mån, måtte ega för försvaret, så mycket mindre tvekat
 tillstyrka framställning till Riksdagen om medels anvisande till påbör-
 jandet af ett dylikt fartygs byggande, som flottan för närvarande icke
 egde ett enda fullt tidsenligt pansarfartyg, och något anslag till fartygs

Ang. anslag
 till byggande
 af ett pansar-
 fartyg.
 [11]

nybyggnad icke blifvit af de tre senaste Riksdagarne anvisadt. Då emellertid medel fordrades äfven för andra viktiga utgifter för flottans behof, och statsverkets tillgångar icke medgäfvde desamma anlåtande utöfver hvad de mest maktpåliggande behofven kräfde, hade departementschefen ansett 650,000 kronor af hela det för en sådan pansarbåts färdigbyggande erforderliga beloppet, beräknadt att förutom bestyckning, artilleriinventarier samt minor och minapparat uppgå till omkring 2,290,000 kronor, böra för år 1882 anvisas, och har i öfverensstämmelse härmed Kongl. Maj:t af Riksdagen begärt, att till byggande af ett pansarfartyg måtte beviljas 2,290,000 kronor, samt deraf anvisas 650,000 kronor att å extra stat för år 1882 utgå.

Herrar *Jonas Jonasson* i Gullaboås och *A. P. Lind* hafva i sina motioner (N:is 117 och 160) yrkat, att det äskade anslagsbeloppet icke måtte af Riksdagen beviljas.

Först efter den fullständiga utredning, som af den nu samlade sjöförsvarskomitén är att emotse, kan den frågan väntas blifva tillförlitligen afgjord, hvilken ställning inom försvaret sjövapnet för framtiden bör intaga, och på denna frågas pröfning måste ytterst bero bedömandet, hvilka fartygscerter må företrädesvis anses för våra behof lämpliga. Detta förhållande synes Utskottet innebära fullgiltigt skäl för Riksdagen att icke för närvarande bevilja medel till någon så stor och dyrbar fartygsbyggnad, som den nu af Kongl. Maj:t föreslagna, helst af Kongl. Maj:ts förslag framgår, att byggnadsarbetet är afsedt att på flera år fördelas, och således den tid, som nu i afvaktan på ämnets allsidiga pröfning må anses gå förlorad, frändeles lätteligen kan genom påskyndadt arbete återvinnas, dervid jemväl den fördel bör vinnas, att vederbörande få tillfälle att tillgodogöra sig den erfarenhet, som under väntningstiden blifvit ernådd och de uppfinningar, som derunder sett dagen.

Då emellertid det ej lär kunna anses välbetänkt, att i afvaktan på utredningens verkställande alla arbeten till stärkande af sjöförsvaret skulle ligga nere, samt certkomitén till antagande förordad, förutom den fartygstyp, hvilken Kongl. Maj:t nu till utförande föreslagit, äfven flere andra mindre certer, hvilka kräfva betydligt mindre kostnad och i afseende å hvilka certers fulla användbarhet för våra behof komiterade synts vara ense, har Utskottet ansett sig böra föreslå Riksdagen att, på det Kongl. Maj:t icke må sakna tillgångar till byggande af mindre fartyg, derest sådant skulle inom den närmaste tiden pröfvas vara af oundgängligt behof påkalladt, ställa dertill erforderliga medel till Kongl. Maj:ts disposition.

Bestämmandet af anslagssummans belopp måste emellertid alltid

blifva i viss mån godtyckligt, men då de af certkomitén föreslagna mindre fartygen äro beräknade att kosta, det ena slaget 120,000 kronor, det andra 30,000 kronor och det tredje 240,000 kronor, har Utskottet tänkt sig att siffran 480,000 kronor, hvilken, såsom med dessa belopp jemnt delbar, skulle lemna tillgång till byggande af fartyg utaf hvilken af de föreslagna certerna, som Kongl. Maj:t kunde finna lämplig, borde blifva för de närmaste behofven tillräcklig, och hemställer därför,

att Riksdagen måtte Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning i den mån bifalla, att ett extra anslag af 480,000 kronor för år 1882 anvisas till byggande af sådana krigsfartyg, som kunna med denna anslagstillgång fullbordas.

16:o. Till ersättning för förskottsvis utbetalda kostnader för anbringande af *kanonvandringar å Kungsholmen och Hästholmen* har Kongl. Maj:t äskat ett extra anslag af 100,000 kronor; och då de arbeten, till hvilka berörda kostnader förskjutits, varit för kanonernas uppställning å de i fråga varande fästningarna af oundgängligt behof påkallade, har Utskottet, med hänseende jemväl till hvad i öfrigt blifvit i statsrådsprotokollet rörande denna fråga anfördt, ej tvekat att Kongl. Maj:ts nådiga framställning till bifall förorda, oaktadt förevarande anslagsbehof först nu kommit till Riksdagens kännedom, hemställande alltså Utskottet,

Ang. anslag för uppställning af kanoner.
[12]

att Riksdagen må på extra stat för år 1882 anvisa 100,000 kronor till ersättning för förskottsvis utbetalda kostnader för anbringande af *kanonvandringar å Kungsholmen och Hästholmen*.

17:o. Slutligen har Kongl. Maj:t äskat anvisande för år 1882 af 24,871 kronor 30 öre, till ersättning för förskottsvis utbetalda kostnader för *komitén för afgifvande af förslag till lämpligaste fartygscerter för flottan*.

Ang. anslag för den s. k. certkomitén.
[13]

Utskottet, som härvid ej funnit anledning till någon erinran, hemställer alltså,

att till godtgörande af kostnaderna för omförmälda komité må på extra stat för år 1882 anvisas ett belopp af 24,871 kronor 30 öre.

Stockholm den 18 Februari 1881.

På Stats-Utskottets vägnar:

E. KEY.

Reservationer:

vid 5:te punkten (angående löneförbättring för en del lärare vid sjökrigsskolan):

af Herr *R. Törnebladh*;

vid 15:de punkten (angående anslag till byggande af ett pansarfartyg):
af Herrar *R. Montgomery-Cederhielm*, *L. Nordenfelt*, Grefve *C. Beck-Friis*, Grefve *S. Lagerberg*, *R. Törnebladh*, *J. Widén*, *F. von Strokirch*, *J. E. Gavelius*, *C. E. Laurell*, Friherre *H. M. Palmstjerna* och Grefve *G. Hamilton*, hvilka yrkade, att Utskottet skulle till Riksdagen göra hemställan om bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet aflåtna nådiga framställning;

af Herr Friherre *R. von Kræmer*.

Härförutan har annäls af Herr Grefve *G. Sparre*, att han ej närvarit vid afgörandet af 15 punkten af detta utlåtande, och af Herr *Liss Olof Larsson*, att han hos Utskottet ej deltagit i behandlingen af förevarande hufvudtitel.

Bil. Litt. A.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1881 års riksstat anslår:							
Anvisning i kontant.	Indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag.						Summa.
	Friheter.		Ersätt- ningar.				
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
26,800	—	—	—	—	—	26,800	—
38,600	—	—	—	—	—	38,600	—
Sgr	82,400	—	—	—	—	82,400	—
1,201,484	—	—	—	—	—	1,201,484	—
32,000	—	—	—	—	—	32,000	—
282,000	—	—	—	—	—	282,000	—
452,450	—	—	—	—	—	452,450	—
—	—	77,300	—	24,600	—	101,900	—
Sgr	1,967,934	—	77,300	—	24,600	—	2,069,834
1,078,800	—	—	—	—	—	1,078,800	—
550,000	—	—	—	—	—	550,000	—
39,820	—	—	—	—	—	39,820	—
60,000	—	—	—	—	—	60,000	—
15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
39,000	—	—	—	—	—	39,000	—
19,175	—	—	—	—	—	19,175	—
15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
46,412	—	—	—	—	—	46,412	—
12,500	—	—	—	—	—	12,500	—
Sgr	826,907	—	—	—	—	826,907	—
1,000,000	—	405	—	4	—	1,000,409	—
107,650	—	—	—	—	—	107,650	—
9,000	—	—	—	—	—	9,000	—
Sgr	1,116,650	—	405	—	4	—	1,117,059
S:a	5,072,691	—	77,705	—	24,604	—	5,175,000

Sjöförsvars-

Departementet och

Departementschefen .....
 Departementets kansli- och kommando-expeditioner .....
 Marinförvaltningen .....

Flottans

Aflöning för flottans corpser och stater .....
 Ålderstillägg, förslagsanslag .....
 Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossecorpserna, förslags-
 Naturaunderhåll, förslagsanslag .....
 Båtsmansindelningen .....

Flottans

Flottans nybyggnad och underhåll, reservationsanslag .....

Diverse

Flottans öfningar, reservationsanslag .....
 Undervisningsverken:
 Sjökrigsskolan .....
 Skeppsgosseskolan .....
 För sjömatningar och sjökartekontorets verksamhet, reserva-
 Till stipendier åt sjöofficerare under anställning i utländsk
 Durchmarchekostnader, reservationsanslag .....
 För sjukvård .....
 För diverse behof .....
 Rese- och traktamentspenningar, förslagsanslag .....
 Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., förslagsanslag .....
 Extra utgifter .....

Han-

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna, reser-
 Anvisning i kontant, nuvarande beloppet .....
 Ökas till enahanda belopp, hvartill inkomstiteln »Fyr-
 Undervisningsanstalter för sjöfart (deraf förslagsanslag 13,000
 Nautisk-meteorologiska byrån .....

Litt. A.

riksstatens Femte hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jmförlig anvisning, på förslag.				Summa.	
				Friheter.		Ersätt- ningar.			
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
departementet.		17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
.....		26,800	—	—	—	—	—	26,800	—
.....		38,600	—	—	—	—	—	38,600	—
Sgr		82,400	—	—	—	—	—	82,400	—
öfverstyrelsen.		1,201,484	—	—	—	—	—	1,201,484	—
.....		32,000	—	—	—	—	—	32,000	—
.....		282,000	—	—	—	—	—	282,000	—
anslag, högst		452,450	—	—	—	—	—	452,450	—
.....		—	—	77,300	—	24,600	—	101,900	—
Sgr		1,967,934	—	77,300	—	24,600	—	2,069,834	—
materiel.		1,078,800	—	—	—	—	—	1,078,800	—
.....		550,000	—	—	—	—	—	550,000	—
.....		31,040	—	—	—	—	—	31,040	—
.....		8,780	—	—	—	—	—	8,780	—
tionsanslag		39,820	—	—	—	—	—	39,820	—
.....		60,000	—	—	—	—	—	60,000	—
.....		15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
tjänst eller kommandering utrikes		30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
.....		39,000	—	—	—	—	—	39,000	—
.....		19,175	—	—	—	—	—	19,175	—
.....		15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
.....		46,412	—	—	—	—	—	46,412	—
.....		12,500	—	—	—	—	—	12,500	—
Sgr		826,907	—	—	—	—	—	826,907	—
deln.		1,000,000	—	—	—	—	—	1,000,000	—
ventionsanslag.		100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
och båkmedel» beräknats, eller med		1,100,000	—	405	—	4	—	1,100,409	—
.....		107,650	—	—	—	—	—	107,650	—
Kr. för ålderstillägg)		9,000	—	—	—	—	—	9,000	—
Sgr		1,216,650	—	405	—	4	—	1,217,059	—
Summa		5,172,691	—	77,705	—	24,604	—	5,275,000	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens
Femte hufvudtitel.

	Kronor.	öre.
För genomförande under år 1882 af lönereglering för flottan	50,000	—
» komplettering af sjöbefästningarnes vid Karlskrona inventarier m. m.	48,000	—
» en svängbro af jern å varfvet i Karlskrona	48,100	—
» påbyggnad af exercishuset vid Stockholms station m. m.	24,500	—
» artillerimateriel	241,000	—
» omarbetning af krut	60,000	—
» minväsendet	158,528	70
» byggande af krigsfartyg	480,000	—
» ersättande af förskottsvis bestridda kostnader för anbringande af kanonvandringar å Kungsholmen och Hästholmen	100,000	—
» ersättande af förskottsvis bestridda utgifter för komitén för afgifvande af förslag till lämpligaste fartygscerter för flottan	24,871	30
Summa	1,235,000	—